

<https://doi.org/10.36007/4966.2024.69>

KÖZÖSSÉGI MŰVÉSZET A TANÁRKÉPZÉSBEN

Tímea MÉSZÁROS¹ and Csilla NAGY²

Abstract

Education for creativity and, in this context, the development of the ability to learn, are nowadays high on the list of general education objectives. Preparing student teachers for an ever-changing future naturally affects teacher education as well. The primary aim of this paper is to highlight the potential of creativity education in the context of community art projects, to highlight the specificities of some initiatives in the international visual arts scene in the context of creativity. At the same time, we will present a community art project implemented within the framework of Hungarian teacher training in Slovakia and discuss the theoretical considerations that determine its content.

Keywords

Creativity, visual education, community art, ceramics

BEVEZETŐ

A komáromi Selye János Egyetem Tanárképző Karán zajló vizuális nevelés és alkotóműhely kurzusok dedikált feladata a közösségben való gondolkodás megerősítése, a hallgatók alkotói helyzetbe hozása. A résztvevők a különböző kerámia technikákkal való ismerkedésen túl olyan elemi-analóg színes képalkotó eljárásokat próbálhatnak ki, ahol az együttes munkálkodás mellett a másik kulcsszó a játék, ill. a játékosság. Bár hangzásuk hasonló, a két fogalmat el kell különíteni. A játék tevékenység, a játékosság pedig magatartási forma, alapelv. Segítségével játszva, játékosan tanulunk, együtt, egymástól. Ilyen értelemben foglalkozásainkon a játékosság azt jelenti, hogy könnyed, finom, kíváncsi energiával nyúlunk a legváltozatosabb eszközökhöz és éljük meg az alkotást együtt, sosem egymástól elszigetelt alkotói magányban. Az együttalkotás során megtapasztalhatjuk, hogy előzetes terveinktől eltérően legtöbbször egészen máshogy alakul a folyamat, miközben az adott mű megszületik.

1. A KÖZÖSSÉGI MŰVÉSZET FOGALMA

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 27. cikke kimondja, hogy „*minden személynek joga van a közösség kulturális életében való szabad részvételhez, a művészetek élvezéséhez, valamint a tudomány haladásában és az abból származó jótéteményekben való részvételhez.*”

[1] A közösségi művészet tulajdonképpen ezzel az emberi joggal kezdődik és célja, hogy azok számára is lehetővé tegye az aktív művészi önkifejezést, akik nem rendelkeznek a szükséges eszközökkel, ill. erőforrásokkal.

A *community art* vagy *community-based art*, azaz a közösségi művészet fogalmát az angolszász nyelvterületen, majd pedig Nyugat-Európa nagy részén az 1960-as évektől elterjedt alkotó módszer általános megnevezéseként használják. A mannheimi közösségi művészeti központ (COMMUNITYartCENTERmannheim) prospektusa szerint ennek lényege, hogy az adott közösségek számára készülő vizuális művészeti munkák megbízott alkotója a mű terve-

¹ Mgr. Mészáros Tímea, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom, meszarost@ujs.sk

² Nagy Csilla DLA, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom, nagyovac@ujs.sk

zésébe, ill. esetenként a kivitelezésébe is bevonja az adott közösség tagjait, azok képességei és részvételi hajlandósága függvényében. Az alkotás folyamatát egyenrangú résztvevők együttműködése jellemzi, akik új kifejezési formákkal dolgoztak együtt, lehetővé téve ezzel az *empowermentet*, valamint új nyilvános diskurzusokat. [2] Skandináviában a közösségi művészet kifejezés gyakran utal kortárs művészeti projektekre.

Az alkotások bármilyen művészeti médiumban megvalósulhatnak, és közös jellemzőjük, hogy szorosan kapcsolódnak az őket létrehozó közösséggel. További jellemzők:

- **Részvétel:** a közösség tagjai aktívan részt vesznek az alkotási folyamatban. Az elkészült mű egy szélesebb kör kreativitásának eredménye.
- **Közös cél:** a közösség erősítése, az összetartozás érzésének növelése és a közösségi párbeszéd előmozdítása. Az alkotások gyakran közösségi problémákra vagy ügyekre reflektálnak.
- **Nyitottság és befogadás:** bárki számára elérhető, függetlenül a korosztálytól, képzettségtől vagy háttértől.
- **Közös alkotás:** a résztvevők közösen hoznak létre műveket vagy projekteket, ez a folyamat ösztönzi a kooperatív gondolkodást és a közösségi együttműködést.
- **Közösségi helyszínek:** a folyamat gyakran olyan nyilvános vagy közösségi helyeken zajlik, ahol a szélesebb közönség könnyen hozzáférhet az alkotásokhoz és az alkotási folyamathoz.

2. KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ MŰVÉSZETI KEZDEMÉNYEZÉSEK: AZ AGYAG

A művészeti projekteken keresztül történő közösségépítésnek számtalan formája létezik. A közös mű létrehozása változatos technikával vagy alapanyag bevonásával történhet, lehet tér- vagy síkbeli, időtálló vagy efemer alkotás. Olyan médiumot kerestünk, amely a szó legszorosabb értelmében elérhető, illetve az oktatási folyamatban megjeleníthető, kapcsolódó, így esett választásunk az agyagra.

Az agyaggal való munka többek között azért jelentős, mert az emberiség történetében és fejlődésében nagy szerepet játszott. Tekinthetünk rá ősi anyagként, amely évmilliók alatt alakult ki, és amelyet az ember sokoldalúan használ a mai napig. Az agyag a közösségi művészet rendkívül adaptálható és rugalmas médiuma. Minden korosztály bevonható az alakításába, a tanulás közben játékos módon kezelve az anyagokat és eszközöket. A fazekasság, az iparművészet, dizájn és képzőművészet csak egy szelete annak a közegnek, ahol az agyagot és annak kiégetett változatát, vagyis a kerámiát használják. Az iparban is fontos szereppel bír. Sokoldalúan használják additív anyagként is, de még a gyógyászatban is előfordul. Ugyanakkor az oktatásban alig találkozunk vele; a Tanárképző Kar újonnan érkező hallgatói közül csak egy kis hányadának van ismerete az agyagról vagy tapasztalata a kerámiakészítés menetéről. Mivel közben az agyaggal való manipulálás mind az óvodai, mind az iskolai tevékenységekben megjelenik – papíron.

A képzőművészetre specializálódott oktatási intézményeken, ill. foglalkozásokon kívül az agyagozás és kerámiakészítés mint kézműves térbeli tevékenység nem igazán jut el a szélesebb közönség felé, sem egyéni, sem közösségi tevékenység formájában. Az agyag ugyanakkor több mint ideális médium az interakció létrehozására, továbbá világszerte kapcsolódik a kulturális hagyományokhoz. Az évezredekkel ezelőtt kialakult agyagot mindenki könnyen tudja formálni, kortól, szociális háttértől, kultúrától vagy képességtől függetlenül. Az agyagban való nyomhagyással, annak alakításával a készítők egy adott időben és helyen közös kulturális emléket hagyhatnak maguk után.

Az agyaghoz ma már könnyű a hozzáférés. Készen csomagolt, optimális víztartalommal rendelkezik, kibontás után azonnal használható, nem szükséges rajta semmilyen előmunkálatokat

elvégezni a megfelelő plaszticitás eléréséhez. Ez egyrészt praktikus, hiszen nem szükségesek eszközök, berendezések vagy nagy fizikai erőfelfejtés ahhoz, hogy a száraz agyagot bedolgozzuk. Másrészt a készen kapott csomagolt agyagnál elveszik az anyag tulajdonságaira vonatkozó ismeret egy része, amely pont a feldolgozással bővülne.

A továbbiakban a teljesség igénye nélkül néhány olyan közösségi művészeti példát mutatunk be, melyekből a saját hallgatóink számára kidolgozott agyagalapú projekthez inspirálódtunk.

Figyelemreméltó a londoni székhelyű, kreatív szakemberekből álló *Clayground Collective* tevékenysége, amelyet Duncan Hooson és Julia Rowntree hozott létre 2007-ben, válaszul az iskolai agyagozási ismeretek erőteljes csökkenésére és a felsőoktatásban működő kerámia tanszékek bezárására. Úgy vélték, egyre sürgetőbb a civil szféra és különböző intézmények közötti együttműködés. Független művészként gyakorlati megközelítést alkalmaznak ezeknek a kérdéseknek az elemzéséhez, és közösségeket hoznak össze az egyéni és kollektív kreativitásuk felfedezéséhez. Részt vállalnak részvételi alapú nyilvános akciókban, az oktatásban és kutatásban egyaránt, valamint számos közösségi projektben ötvözik ezeket a tevékenységeket. A *Thinking Hands?* (2014) című kutatásuk például a kézügyesség szerepét vizsgálja a látásban, a gondolkodásban és a tanulásban. Kutatási eredményeiket az agyag és a kézügyesség fejlesztésének támogatására ajánlják formális és közösségi tanulási környezetekben. Jelentőségüket az is bizonyítja, hogy az elmúlt 15 év alatt mintegy 100 000 ember vett részt az általuk szervezett workshopokon és nyilvános projekteken. Állításuk szerint „Az agyag közös. Közös birtoklással és formálással közkinccet hozhatunk létre belőle. Mindenütt fellelhető és univerzális, olyan médium, amelyet két kézzel kell megragadni, hogy rugalmas és alkalmazkodó közösségeket építsünk. Reméljük, hogy értékét hamarosan az iskolai tanulás alapvető részeként ismerik majd el és a tanulás után is lehetőség nyílik alkalmazására.” [3]

A Clayground Collective olyan, napjainkban égető témákra is rámutatott, miszerint az agyagmunka nemcsak a készségek átadásában játszik szerepet, hanem a természeti erőforrásokhoz való kapcsolódásban és a közösségek tanulási képességének erősítésében is. [u.o.]

1. ábra: A város névtelen alkotóinak ideiglenes emlékműve (2015), a közönség által öt tonna agyagból készített szobor a Regent's Canal mellett, Kings Cross, London.

Forrás: Caroline Gervay

Az emberi evolúció során a kézművesség kritikus szerepet játszott a tanulásban, az alkalmazkodásban és a túlélésben. Az eszközök és anyagok formálása az alapja a nyelv és az absztrakt fogalmak fejlődésének, és ezen keresztül a tanulásnak. Roger Lemon angol neurofiziológus szerint tízszer annyi információ áramlik a kezeinkből az agyunk felé, mint fordítva. Így nemcsak azért mozgunk, hogy megváltoztassuk a környezetünket, hanem azért is, hogy érzékszer-

vi, ún. haptikus visszajelzéseket generáljunk. Ezek a visszajelzések lehetővé teszik számunkra, hogy érzékeljük és alkalmazkodjunk a tárgyi világ valóságához. A kreatív alkotás tehát továbbra is rendkívül fontos szereppel bír a tanulásban. [4]

A *Thinking Hands?* jelentésből az is kiderül, hogy a különböző (neveléstudomány, orvostudomány, képzőművészet, design stb.) szférákban tevékenykedő szakemberek részéről felmerülnek olyan kezdeményezések, amelyek sürgetik az oktatáson belül a kézműves tevékenységek és anyagismeret újrabevetését, kiegyensúlyozva ezzel a digitális eszközök túlhasználatát. Másrészt a részvételi oktatási stratégiák aktualitása jól összecseng a közösségépítéssel, amelyhez a kézműves ill. művészeti projektek remek lehetőségeket biztosíthatnának. Ugyanakkor ez a feladat nem hárulhat csupán az esztétikát vagy vizuális nevelést oktató szakemberekre, és nem szerencsés csak a művészeti oktatás kereteibe szorítani. A tantárgyközi megközelítés alapvető és számos izgalmas együttműködés alakulhat ki más tantárgyak bevonásával az ismeretek elmélyítése céljából.[u.o.]

Az agyag vízzel való keverése és annak begyúrása önmagában is lehet közösségépítő, ahogy azt Joel Pfeiffer amerikai kerámia- és üvegművész is felismerte. Ő több mint száz „*Clay Stomp*“-ot, vagyis közös agyagtaposást szervezett világszerte, túlnyomó többségükben iskolákban, művészeti vagy közösségi központokban, azzal a szándékkal, hogy egy állandó műalkotást hozzon létre az összegyűrt agyagból. Az agyagtaposás 1974-ben kezdődött, annak költségkímélő módjaként, hogy Pfeiffer, aki akkoriban rajztanár volt, agyaghoz jusson a művészetéhez. A víz és a porított agyag kézzel vagy lábbal történő összekeverése, taposása sokkal olcsóbb volt, mint az előre bekevert agyag megvásárlása. Azonban az évek során a *Clay Stomp* esemény több lett, mint gyakorlati törekvés, Pfeiffer és a résztvevők is felismerték közösségépítő szerepét. [5,6]

Az egyik leglátványosabb alkotás, amelyet a közösség erejével sikerült megépíteni, az a közel 11 méter hosszú és 3 méter magas kerámia dombormű 1989-ből, amely az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió közös békeprogramja kapcsán valósulhatott meg. A több száz szovjet és amerikai résztvevő bevonásával, kerámiaelemekből megalkotott „*Leningrádi béke dombormű*“ ezt követően a Milwaukee General Mitchell nemzetközi repülőtér falát díszítette, amíg a 2022-ben kitört orosz-ukrán háború apropójából el nem takarták.[7]

2. ábra: A leningrádi béke dombormű (1990), fotó: Joel Pfeiffer, forrás:
<https://urbanmilwaukee.com/2022/03/22/plenty-of-home-airports-soviet-peace-mural-covered-up/> [Letöltve: 2023.8.20.]

3.

4. A KREATIVITÁSRA NEVELÉS LEHETŐSÉGEI A KÖZÖSSÉGI MŰVÉSZETI PROJEKTEKBEN

A kreativitásra nevelés lehetőségei széles körben alkalmazhatók a közösségi művészeti projekteknél. Az alábbiakban néhány lehetőséget és megfontolást sorolunk fel:

- Támogató környezet kialakítása: fontos, hogy a közösségi művészeti projektek egy olyan környezetet teremtsenek, amely ösztönzi a résztvevőket az ötleteik megosztására és kísérletezésre. A bizalom és a pozitív visszajelzések segítik a kreativitást.
- Nyitott és szabad tervezés: Hagyjuk, hogy a résztvevők szabadon kifejezhessék ötleteiket és kreativitásukat. Ne korlátozzuk őket szigorúan meghatározott szabályokkal vagy irányelvekkel.
- Több művészeti médium kipróbálása: a projekt során biztosítsunk lehetőséget a résztvevőknek, hogy különböző művészeti médiumokkal, például festéssel, szobrászattal, zenével, színjátszással vagy irodalommal ismerkedjenek meg. Ez segít kibővíteni a kreatív gondolkodás körét.
- Kreatív problémamegoldás gyakorlása: olyan feladatokat és projekteket tervezhetünk, amelyek kreatív problémamegoldást igényelnek, például olyan helyzeteket, amikor a résztvevőknek korlátozott erőforrásokkal vagy szokatlan anyagokkal kell dolgozniuk.
- Kooperatív munka: a közösségi projektek során az együttműködés és a csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a résztvevők kreatív ötleteiket megosszák és együttesen dolgozzanak azokon. Ez inspiráló lehet és új nézőpontokat hozhat a gondolkodásba.
- Értékelés és reflexió: az elkészült művek értékelése és reflektálás az alkotói folyamatra segít a résztvevőknek fejleszteni kreatív készségeiket és tanulni az alkotás során.

5. KÖZÖSSÉGI MŰVÉSZET A TANÁRKÉPZÉSBEN – AZ EGYETEMI TOTEM C. PROJEKT

A továbbiakban egy olyan közösségi művészeti projektet mutatunk be, amelyben hozzávetőleg 50 óvópedagógus, köznevelés és pedagógia, tanító és tanár szakos hallgató vett részt. A szakmai irányítást és felügyeletet a Tanárképző Kar vizuális neveléséért felelős oktatói, művészetpedagógusai biztosították. Ennek keretében a kar hallgatói egy közösségi alkotásba kapcsolódva sajátíthattak el különböző kerámiatechnikákat, miközben elkészítették a kart szimbolizáló totem egyes elemeit. Az alkotófolyamat fókuszában a közösségépítés állt, az alapvető kerámiatechnikák elsajátítása másodlagos fontossággal bírt. Az oszlopok elkészítése egy hónapon keresztül zajlott, a résztvevők aktívan részt vettek minden folyamatban, a tervezéstől egészen az installálásig. Ezen keresztül egyedi és értékes tapasztalatokat szereztek, látványosá vált számukra, hogyan válik munkájuk része egy nagyobb egésznek. Elmondható, hogy maga az alkotófolyamat és a kivitelezéssel kapcsolatos munkálatok olyan új ismereteket és tapasztalatokat nyújtottak a résztvevőknek, amelyek hasznosak lehetnek a jövőben a tanári hivatásuk során.

6. ábra: Műhelymunka, 2022

Az egyetemi totemet gyűrűs szerkezetű oszlopként terveztük meg, amelynek egyes elemei egymásra épülnek. Csak az építmény alapszerkezetét határoztuk meg – az elemek nagyságát, hosszúságát – ezen túlmenően a hallgatók saját elképzelésük szerint díszíthették az egyes elemeket.

Ahhoz, hogy ennyi résztvevővel harmonikusan működjön a munka, elengedhetetlen az egyes munkafolyamatok megszervezése, ami magában foglalja az egyéni képzettségi szintek becslését és a megvalósítható feladatok kiosztását. A munkafolyamatokat etapokra bontottuk, ahol minden hallgató megtapasztalhatta az egyes munkafázisokat a saját tempójában. Az agyaggyűrűk elkészítése után a dekorálás következett ráépített elemekkel, kivályással, bekarcolással, vagy ezek kombinálásával. Az elemek szárítása és égetése után a mázakkal való dekorálás, végül a másodégetés következett. Miután az elemek készen álltak az installálásra, csupán a totem megépítése maradt hátra.

7. ábra: Dekorált agyaggyűrű, 2022

Az agyaggyűrűk megformálásához egy ősi módszert választottunk – agyaghurkákból fokozatosan, szintenként épültek meg az egyes elemek. A hallgatók mindenféle előtanulmány vagy gyakorlás nélkül kezdtek hozzá a feladathoz, amely az összes munkafázis közül a legnehezebbnek bizonyult. Ennek ellenére a többségnek sikerült a formát egyenletesen felépítenie, akár egyedül, akár egymást segítve. A projekt legizgalmasabb része volt, mikor egy-egy kerámia elemén egyszerre két-három hallgató is dolgozott. Mivel a szobrot alkotó agyag rendkívül képlékeny, bármelyik pillanatban előállhatott olyan helyzet, amelyre gyorsan és együtt

kellett reagálni, hogy az elem stabil maradjon. Ez a kooperáció pedig minden egyes elkészült „gyűrű” esetében fontos volt ahhoz, hogy végül összeállhasson az oszlop.

Az alkotás szabadsága a díszítésnél érvényesült igazán, ahol a hallgatók saját elképzeléseik alapján dekorálhatták a felületet, amelyet a mázak színeivel még inkább kiemeltek. Ez a folyamat egy sokkal felszabadultabb hozzáállást igényelt, ahol már nem a monoton építésre és statikára kellett figyelni. Az elemek díszítése spontán módon valósult meg, ahol mindenki képességeinek megfelelően immár a saját motívumkészletével dolgozhatott. Az oszlopok motívumrendszere a sokszínű közösséget hivatott képviselni, melynek minden tagja külön szerepet kap a közös egészben, ugyanúgy, ahogy az egyes szegmensek a kerámia domborműben.

A projekt a Kisebbségi Kulturális Alap (KULTMINOR) támogatásával valósult meg. Az Egyetemi totem felavatására 2022. december 15-én került sor a Tanárképző Kar előcsarnokában.

5-6. ábra: A totem oszlopai közelről, 2022

5. A KÖZÖSSÉGI MŰVÉSZETI PROJEKTEK SAJÁOSSÁGAI

A hazai tanárképzés értékelési kultúráját napjainkban még mindig leginkább a tesztek, a beadandók és a szabványokban gondolkodás jellemzik, ráadásul kevésbé kapcsolódik a hallgatókat és a tanárokat körülvevő közeghez vagy közösséghez. Ezzel szemben a közös alkotás élménye összekapcsolja a művészet és az oktatás filozófiáját a kultúra és a közösség tágabb szféráival. Ily módon a közösség olyan oktatási térré válhat, amelyben mind a tanárok, mind a hallgatók motiváltabbak arra, hogy *egymástól tanuljanak* egy olyan kölcsönös kapcsolat révén, amely megváltoztatja mind a tanítás, mind a tanulás dinamikáját. Ebből következik, hogy a művészet és az oktatás kultúráján és közösségén belüli (újra)kontextualizálása következményekkel jár mind arra vonatkozóan, hogy mit, mind pedig arra, hogy hogyan tanítjuk. A közösségi művészeti projekteken való részvétel és együttműködés lehetőséget kínál arra, hogy az oktatásban jól alkalmazható stratégiákat dolgozzunk ki, amelyek – többek között – a közösség, a demokrácia, a kollektív felelősség, az aktivizmus és a környezettudatosság témakörét tartalmazzák, és amelyek elmozdulást jelentenek mind a művészetről, mind az oktatásról kialakult felfogáshoz képest.

BEFEJEZÉS

A fentiek alapján úgy véljük, a közösségi művészet a tanárképzésben is fontos szerepet tölthet be. Először is, lehetőséget nyújt a közösség számára együtt dolgozni egy mű létrehozásában, ezzel erősítve a közösséghez való tartozás- és az összetartozás élményét, Másodsor, lehetővé teszi a kreatív önkifejezést, lehetőséget teremt a saját gondolatok, érzések és tapasztalatok kifejezésére. Harmadszor, a közösségi művészet gyakran foglalkozik jelentős társadalmi kérdésekkel, lehetőséget kínálva a résztvevőknek, hogy hangot adjanak saját véleményüknek és értékeiknek. Negyedszer, hozzájárulhat a kulturális örökség és hagyományok megőrzéséhez, valamint továbbadásához. Ötödször, olyan tanulási környezetet teremthet, ahol a hallgatók új készségeket tanulhatnak, fejleszthetik kommunikációs és problémamegoldó képességeiket, ezáltal növelve önbecsülésüket és önbizalmukat. Végül, de nem utolsósorban az alkotói részvétel pozitív hatással bír a mentális egészségre és jólétre, segíthet a stressz csökkentésében, kreativitás növelésében és pozitív élmények létrehozásában. A felsorolt pozitívumok jól mutatják, hogy a közösségi művészet nemcsak az egyéni kreativitást támogatja, hanem a közösségeket is erősíti, elősegítve a társadalmi párbeszédet és hozzájárulhat a kulturális gazdagsághoz. Röviden: olyan eszközöket és kereteket nyújt, amelyekkel és ahol a közösség és az egyén aktívan részt vehet a művészet és kultúra alakításában, átélésében, megértésében, valamint megosztásában.

Irodalomjegyzék

- [1] Council of Europe. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (1966?)
<https://www.coe.int/hu/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version-> [Letöltve: 2023. 08. 15.]
- [2] COMMUNITYartCENTERmannheim. Handout on Community Art Concept — Methodology — Experiences www.communityartcenter-mannheim.de [Letöltve: 2023. 08. 15.]
- [3] Common Values: *How clay can play a part in building communities*, Clayground Collective, (n.a.). <http://www.claygroundcollective.org/common-values-how-clay-can-play-a-part-in-building-communities> [Letöltve: 2023. 08. 16.]
- [4] Thinking Hands? Report. *Symposium to explore the role of hand skills' development in seeing, thinking and learning* (2014). Clayground Collective.
<http://www.claygroundcollective.org/what-we-do/researchers/> [Letöltve: 2023.8.25.]
- [5] PRESTON, L. (1990). *The politics of clay: The American-Soviet mural project*. School Arts. May 1990, ISSN 0036-6463.
<https://www.thefreelibrary.com/The+politics+of+clay%3A+the+American-Soviet+mural+project.-a08972913> [Letöltve: 2023.8.20.]
- [6] OLHSCHMIDT, J. (1988). *Soviet mud stomp*. Art Muscle, May/July 1988, Vol. 2/5.
<https://collections.lib.uwm.edu/digital/api/collection/artmuscle/id/203/download> [Letöltve: 2023.8.20.]
- [7] HORNE, M. (2022). *Airport's Soviet Peace Mural Covered Up*. Urban Milwaukee, [Letöltve: 2022.3.22.]